

LUND UNIVERSITY

Rätten till staden och den nyliberala revolutionen

Clark, Eric

Published in:
Veckobladet

2010

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Clark, E. (2010). Rätten till staden och den nyliberala revolutionen. *Veckobladet*, 3-7.
http://veckobladet.info/artiklar_webb/2010/100507/clark.html

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

VECKOBLADET

Nr 16 webbform

100507

Första maj i Lund 2010

Första maj i Lund händer det som vanligt mycket. I veckans nummer visas vad som hände i både bild och text. Det mest remarkabla med årets förstamajfirande var att Kommunistiska Partiets möte på Mårtensstorget samlade åhörarskaror väl i klass med dagens andra utomhusarrangemang som Vänsterpartiets och Socialdemokraternas demonstrationer. En viktig förklaring till detta syns på bilden nedan, Jan Myrdal var i Lund och talade och det intresserade mängder av åhörare.

En annan sak som var remarkabel var att s och v som vanligt agerade helt för sig själva, inte ett uns av allians kunde synas. Man vinkade inte ens till varandra när s-tåget gick förbi v-samlingen på Stortorget. Allianser inför val och kommande samregerande går tydligen an men första maj är för heligt för samarbete..

[Klicka för fler bilder från första maj i Lund](#)

2010-05-01

Vi var arton ur Röda Kapellet som spelade på Vänsterpartiets möte i Trelleborg. Om man räknar med de personer i periferin som lyssnade men låtsade att de inte tillhörde mötet var publiken lika stor. Inklusiv den tillresta huvudtalaren.

Som var Jörgen Persson, förstanamn på riksdagslistan i den valkrets som omfattar både Trelleborg och Lund. Och Svedala, det är därifrån som Persson kommer. Han talade ledigt, utan manus. Han höll sej till ett begränsat ämne, borgarnas försämring av socialförsäkringarna, frågor som han kommer mycket i kontakt med i sitt jobb som Metallombudsman. Han får sila snacket om han kommer in i riksdagen, fast det är inte så troligt med dagens opinionssiffror.

Fascinerande är att så många i blåsorkestern vill vara med i Trelleborg år efter år trots att publiken normalt inte är större än så. Även Herman Schmid hade mött upp från Malmö fastän han inte skulle tala denna gång. En god del av orsaken måste vara att man upplever V-Trelleborg som en sympatisk organisation som man gärna vill uppmuntra.

Malmö

Publikens storlek är alltså inte avgörande för att en politisk manifestation ska vara meningsfull. Men visst är det roligt när man är många.

1 800 tågade i Malmö där vi spelade sen. Klart godkänt, inte minst jämfört med 2 500 i den dubbelt så stora staden Göteborg. Ganska mycket folk ute på gator och torg (och uppe i fönster), och visst vill man ha nån att demonstrera för. Kanske stimulerade detta orkestern till att låta bättre än den som gående har gjort på länge.

Lund

Det gjorde vi inte i Lund trots att vi hade blivit något fler. En orsak är förstås att kärntruppen med tre spelningar (inklusive en kort inblåsning av Demokratisk vänsters möte) i läpparna började krokna. Men viktigare var det lilla demonstrationståget (högst en åttondel av toppvärdet från 1980, 3 000) och ännu viktigare de folktomma gatorna. Det räcker inte att spela för de egna.

Vänsterpartiets tåg startade 15.20. På den goda gamla tiden var det 14.00. Orkestern och den eventuellt delade huvudtalaren fick jakta från Malmö men det gick. Så dags lämnade de traditionsmedvetna akademikerna rektorsuppvaktningen och utgjorde en automatisk och kanske inte entusiastisk men dock publik. Alltså: återgå till gamla rutiner. Om det nu inte går att tåga tillsammans med socialdemokraterna vilket ju vore det bästa.

Att Stortorget bör rensas från månglare en sån dag instämmer jag med andra skribenter i. Fast korven i det polska ståndet var god.

Sen var det det en stilla konsert på kvällen och orkestern var större än nån gång under dagen. Och lyckades ändå ackompanjera Edwallsångarna mjukt och lent.

Gr

En politisk skandal

Skandal är ett hårt ord att ta till, men jag finner inget annat. Jag talar om kommunens sätt att sabotera Vänsterpartiets förstamajmöte på Stortorget i Lund.

Alltså: sedan ett stort antal år, säg tjugo, har Vänsterpartiet sin samling, avmarsch och slutmöte förstamaj på Stortorget i Lund. Detta vet nästan alla, t.ex. också tekniska förvaltningen som är ansvarig för markupplåtelse, torghandel mm i Lund.

Det häpnadsväckande är att tekniska förvaltningen i år hade valt att hyra ut huvuddelen av torget till en kommersiell verksamhet under förstamaj. Utrymmet framför Stsdshallen till

långt bort mot bänkarna och cykelställen var fyllt av försäljningstält och bodar i vilka man sålde olika nationella matspecialiteter. Från tälten vajade de nationella fanorna: när man såg ett flertal stora Union Jack greps man i någon sekund av tanken att det var uppmarsch för det brittiska valet, men så var det förstås inte. Man sålde livsmedel.

På en markkremsa framför cykelställen med mindre än en tredjedel av det normala utrymmet fanns det utrymme för Vänsterpartiet att bedriva möte. Så skedde också, men det gick förstås inte att som vanligt ställa upp en demonstration med utlagda banderoller etc.

Demonstrationsupplägget föll samman och det var ingen överraskning att demonstrationen inte räknade mer än så där trehundra deltagare, en historiskt mycket låg siffra. Och det finns ingen anledning tro att det var vädret eller tidsandan som gjorde det. Vi var 1800 i Malmö, en tydlig ökning. Sydsvenskan som gjorde reportage om Lund uppfattade inte ens att vi hade en demonstration: de såg väl den hopträngda gruppen framför högtalaren och skrev om ”Vänsterpartiets torgmöte”..

Alltså: den kommunala förvaltningen saboterade effektivt medborgerlig opinionsbildning för att kamma hem en hyra från en månglare. Jag vill inte vara konspiratorisk, men här kan man tala om Marknadens triumf.

Detta är alltså läget efter 40 år av vänsterpartistiska förstamajdemonstrationer och kommunalpolitisk aktivism i Lund. Vi behandlas som skit. Ska vi verkligen acceptera det?
Sten Henriksson

Rätten till staden och den nyliberala revolutionen

Den nyliberala revolutionen i Sverige skapar en stad där de rika områdena blir rikare och de fattiga fattigare. Det behövs en ny politik, en kontrarevolution, som kan tygla nyliberalismens bärsärkagång med våra gemensamma institutioner och vår gemensamma egendom.

Det sa Eric Clark, professor i kulturgeografi vid Lunds universitet i en föreläsning hos Demokratisk Vänster i Lund den 1 maj.

Det pågår en revolution i Sverige. En nyliberal revolution. En framgångsrik revolution, orkestrerad av en liten överklass för att återerövra förlorad makt, för att återkonsolidera sin makt över samhällsekonomin, sa Eric Clark.

Nyckelorden för att beskriva revolutionen är privatisering, marknadisering av det offentliga, utförsäljning av vår gemensamma egendom och trygghet, ojämn utveckling och kraftigt ökande klyftor. Så sent som för fem år sedan beskrevs Sverige av David Harvey i sin bok *A brief history of neoliberalism* som ett exempel på det han kallade ”den kringkurna nyliberalismen”. Det var en gynnsam beskrivning redan då, för hela bostadssektorn hade redan förvandlats från en av de mest reglerade i västvärlden till en av de mest marknadsliberala. Men i dag stämmer beskrivningen definitivt inte längre. Den nyliberala politiken under Reinfeldtregeringen har verkat hämningslöst, inte bara genom fortsatt utförsäljning och avreglering inom bostadssektorn utan även inom hälsovård, utbildning, stadsbyggnad – ja, ”the financialization of everything”. Kapital ska kunna penetrera och göra vinster inom livets samtliga sfärer.

Inleddes mot bostadssektorn

Revolutionen har pågått i över tjugo år, och har sina föregångare globalt i Pinochets Chile, Reagans USA och Thatchers Storbritannien. Om nu någon tvivlar på att vi i Sverige följt med i denna återkonsolidering av makten hos den översta överklassen vill jag förtydliga bilden av

det som skett med några kalla fakta, sa Eric Clark. Vi börjar med bostadssektorn, där nyliberalismen först gick till angrepp.

Bland det första regeringen Bildt gjorde i början av 90-talet var att stänga Bostadsdepartementet. Det nyliberala synsättet på bostaden som handelsvara sammanfattades väl av Mats Odell, vår Kommun- och finansmarknadsminister, när han sa: “Vi har ju inget lastbilsdepartement för lastbilsfrågor eller någon lastbilsminister. Varför skulle vi då ha ett för bostäder?”

En lång rad lagstiftning raderades: bostadsförsörjningslagen, bostadsanvisningslagen, markvillkoret, mm. Stöd till bostadssektorn reducerades kraftigt, samtidigt som skattereformer la ytterligare bördor på hyresbostäder. Socialdemokraterna skrek i högan sky, men regeringarna Carlsson och Persson gjorde förvånansvärt lite för att återställa ordningen i bostadssektorn.

Skyllde på marknaden

Vid ingången till 90-talet var bostadssektorn en nettobelastning på statsfinanserna på ca 31 milj SEK. Vid 90-talets slut hade bostadssektorn blivit en mjölkko med en nettoinkomst till statskassan på ca 30 milj SEK. Samtidigt förändrades omfördelningar från progressiv till regressiv. Reala hyror steg med 73 %, samtidigt som reala kostnader för äganderätt minskade med 8 %. När hyrorna sköt i höjden ryckte politiker på axeln och sa: det är marknaden. Men, Bengt Turner (professor i nationalekonomi, Uppsala universitet) räknade ut att över 90 % av hyresökningarna var direkta följderna av politiska beslut. En av Statens Offentliga Utredningar SOU 1996 drog slutsatsen att politiken innebar “i praktiken stöd till ekonomiskt starka hushåll”, men Perssonregeringarna gjorde ändå ytterst lite för att ändra på saken. Socialdemokratin blev en svagare variant av nyliberalism. Den nyliberala politiken fortsatte att ta från de svaga och ge till de rika.

Fick välja att bo trångt

Vad blev då konsekvenserna utöver regressiv omfördelning? Bostadsbyggandet föll till nivåer som inte skådats sedan andra världskriget. Samtidigt steg siffrorna över vakanser från några få tusen till över femtio tusen. Befolkningen ökade med en kvarts miljon under 90-talet, så vakanserna berodde inte på minskat behov, utan på minskad efterfrågan: allt fler hushåll befann sig i en situation där de fick “välja” att bo trångt. Trångboddheten steg för första gången på över sextio år.

När staten drog sig tillbaka från bostadssektorn fick kommunerna svårt att driva lokal bostadspolitik. Professor Ingrid Sahlin (Göteborgs universitet) visar att allt fler kommunala bostadsföretag kom att fungera som vinstdrivande företag, utan socialt ansvar. Svaga hushåll fick vända sig till socialen, där tillfällig inhysning ersatte tryggt boende i kommunalt regi.

Det kan knappast ha undgått någon att bostadslösheten har stigit markant. Siffrorna är få och svårtolkade, men det handlar om en kraftig ökning – och en förfärlig situation för många människor.

Den nyliberala stadens ansikte

Själv forskar jag i förändringar i det socialgeografiska landskapet i svenska storstäder, sa Eric Clark, och har kartlagt i detalj vad som skett mellan 1986 och 2001. För att berätta om vad kartläggningarna visar måste jag först lära ut lite akademiskt fikonspråk. Gentrifiering är där hushåll som flyttar in har avsevärt högre inkomster än de hushåll som flyttar ut. Filtrering är motsatsen: där hushåll som flyttar in har avsevärt lägre inkomster än de hushåll som flyttar ut.

Tillsammans med andra forskare i Lund och Umeå har jag kartlagt gentrifiering och filtrering i Stockholm, Göteborg och Malmö. Det som framträder ur de raffinerade färgglada digitala kartorna med hög rumslig upplösning är ett tydligt mönster: gentrifiering sker mest i höginkomstområden, medan filtrering sker mest i låginkomstområden. Den sociala polariseringen som syns i övergripande statistik över inkomstfördelningar förstärks av nyliberal skatte-, bostads-, arbetsmarknads- och socialpolitik och lämnar spår i stadens socialgeografi. För att tala klarspråk: rika områden har blivit påtagligt rikare, medan fattiga områden blivit påtagligt fattigare. Detta är den nyliberala stadens ansikte.

Reinfeldt slutförde det Bildt påbörjat

Reinfeldt-regeringen agerade raskt med aggressiva reformer för att slutföra det som Bildt-regeringen hade påbörjat. Alla hinder för utförsäljningar av kommunal egendom undanröjdes.

Bostadspolitikens övergripande målsättning formulerades som så:

“Målet för bostadsfrågor är långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.” Adjö välfärdsstat.

Formuleringar som hängt med under efterkrigstiden suddades ut: “goda bostäder till rimliga kostnader”, “jämlika och värdiga levnadsförhållanden”, “socialt ansvar”.

Fastighetsskatten reformerades till att bli kraftigt regressiv.

Odell dammade av

Mats Odell dammar av den gamla idén om ‘trickle-down’ och framställer den som upplyst politik för att legitimera marknadskrafternas inriktning på stora dyra bostäder i den krympande nyproduktionen: “flyttkedjor uppstår – något som gagnar betalningssvaga grupper som ungdomar.” Jag blir förbannad, sa Eric Clark. Varför? Därför att över sextio år av forskning kring just denna fråga entydigt visar att det är endast ytterst marginellt som ‘trickle-down’ gynnar svaga hushåll. Att föra fram denna ideologi som upplyst politik är inget mindre än groteskt.

Professorerna i fastighetsekonomi, Hans Lind och Stellan Lundström (KTH) har nyligen konstaterat att bostadssektorn i Sverige gradvis blivit en av de mest marknadsstyrda i västvärlden. Statlig inblandning är betydligt mindre i Sverige än i marknadsliberalismens hemländer Storbritannien och USA.

Det räckte inte med bostäderna

Nåväl, det var bostäderna. Men, vi har väl kvar resten av vår kära välfärdsstat, eller...

Den nyliberala revolutionen har under Reinfeldt-regeringen öppnat för omfattande privatisering och utförsäljning av även vår sjukvård, vår åldringsvård och våra skolor, sa Eric Clark. Och det är en i hög grad vinstgivande affär för de starka aktörerna som nappat på möjligheterna, så kallade riskkapitalbolag – benämningen är missvisande för några större risker tas inte med staten som kund och våra skattemedel som inkomst. Låt oss se på några siffror som Kent Werne grävt fram (Ordfront Magasin 1/2010).

De sex stora jättarna inom vårdsektorn heter Carema, Capiro, Attendo, Aleris, Praktikertjänst och Frösunda. 2008 kasserade de in 1,2 miljarder i vinst. Inom skolorna gjorde de fyra största bolagen vinster på 250 miljoner. Alltså, sammanlagt en och en halv miljard i vinst, på vår välfärd. För att slippa skatt – man är inte dum heller – försvinner huvuddelen av vinsten genom kryphål i form av skatteparadis: Jersey och Guernsey.

Vår regering uppmuntrar vinstdriften, med motiveringen att den “leder till långsiktig hållbarhet”. Ja, det står så i den så kallade startlagen!

Stockholm visar vägen

Storstäderna visar vägen. I Stockholm är redan i dag över hälften av alla vårdcentraler och gymnasieskolor privata vinstdrivande företag. Vårdföretagarnas intresseförening bedömer att inom fyra år kommer hälften av all vård i landet att utföras av vinstdrivande företag. Här

handlar det inte om små en- och tvåmansföretag, utan stora finanskapitalbolag till stor del ägd utomlands.

Men även en del småföretag kan kratta hem stora vinster. Förskoleföretaget Kulturkrabaten krattade hem 9,4 miljoner i vinst, styrelsearvoden och ett bostadsköp, knappt två år efter att ha köpt förskolan för värdet av inventarier: 650,000 kr. Barngrupperna var stora, och andelen utbildad personal låg.

I område efter område blir vi av med vår gemensamma egendom, som privatiseras för kapitalackumulationens skull. David Harvey talar om "accumulation by dispossession", alltså kapitalackumulation genom frångående. Den nyliberala revolutionen i Sverige är, liksom på så många andra platser runtom i världen, ett omfattande frångående av gemensamma egendomar och institutioner för ackumulation av kapital hos ett fåtal.

SCB har siffrorna

Låt oss se på några enkla mått på konsekvenserna.

Under 90-talet ökade realinkomster hos de 10% rikaste med 47%. De 5% rikaste ökade sina realinkomster med hela 66%. Medianinkomstökningen låg på 5%, medan de 10% i botten upplevde en minskning av realinkomst med 5%. Dessa siffror hittar du lätt på internet på SCBs webbsida.

Enkelt mått på ojämlikhet

Det finns ett enkelt mått på ojämlikhet. Den heter ginikoefficient och speglar inkomstfördelning. En låg siffra betyder relativt jämn fördelning. En hög siffra visar ojämn fördelning. 1989 hade Sverige en ginikoefficient på 2,1. Den nyliberala revolutionen har tagit från de svaga och gett till de rika: 2007 hade Sveriges ginikoefficient stigit till 3,3. Som jämförelse kan nämnas att USA har 4,1, Brazil 5,7 och Sydafrika 5,8.

3,3 är ändå globalt sett låg, men det beror mest på att den nyliberala revolutionen är global: de allra flesta länder har upplevt stark polarisering sedan 70-talet.

Om ni inte kommer ihåg något annat av det jag säger i dag, sa Clark, så kom ihåg detta: 1989: 2,1. 2007: 3,3. USA: 4,1. Sydafrika: 5,8. Det är vår färdriktning. Ökade klyftor. Den frågan vi måste ställa oss är: Vill vi ha ett samhällsklimat präglad av våld och konflikter, fattigdom och misär bredvid rikedom och lyx, utan märkbar solidaritet?

Kollektiv rättighet

Rätten till staden, då? Det kittlar lite. Vad är det? Vad har det med saken att göra? Som fenomen har rätten till staden en lång historia. Begreppet myntades av den franska sociologen Henri Lefebvre 1968. Rättighetsdiskurser brukar kretsa kring individers rättigheter. Det är viktigt med t ex yttrandefrihet, och det är bra att vi kämpar för att värna om friheter och rättigheter. Men det kan vara svårt att bilda konfliktfria normer kring friheter och rättigheter. Deras baksida heter ansvar. (Viktor Frankl en gång föreslog en "statue of responsibility" att stå i San Fransisco Bay som pendang till Frihetsgudinnan och påminnelse om denna försummade baksida på fri- och rättigheter.) Ta till exempel rätten till privat egendom. Den kan, som Nobelpristagaren Joseph Stiglitz (bland många andra) påpekat, i många konkreta fall innebära svår nöd och död för andra.

Rätten till staden syftar inte på individers rätt att få tillgång till staden och dess institutioner, till det som redan finns. Den syftar snarare på en kollektiv rättighet att förändra och utforma staden efter "våra hjärtans önsknings". Det är ett mera kollektivt rättsbegrepp liknande gayrättigheter, kvinnors rättigheter, rätten till bostad, mm. Ytterst handlar rätten till staden om vad för sorts människor vill vi bli. För vi formas själva av den stad vi formar. Det är ingen enkelriktad relation. Vi utformar staden, och vi formas av staden vi lever i.

Djupare demokrati

Rätten till staden ställer krav på ett nerifrånperspektiv, på hur vi tillsammans utformar de

urbana miljöer och fysiska samhällsformationer vi lever i och formas av. Den bygger på sociala rörelser.

Ytterst handlar det om en djup demokrati, en radikal demokrati, oförenlig med den starka statens eller det starka kapitalets megaprojekt, och inte heller med miljoner partikulära individuella projekt underordnad den starka statens eller det starka kapitalets ramverk och program.

I början av 90-talet fick jag besök av en framstående urbanforskare, Neil Smith, berättade Eric Clark.

- Han bad mig visa honom krigszonerna i Malmö. Jag blev lite handfallen. Jag fick förklara för honom att det finns konflikter kring förändringar i staden: det kan man inte undvika. Det bör vi inte undvika. Men några krigszoner, det kunde jag inte visa honom. I dag hade jag kunnat visa honom en brinnande Herrgården, och dess motpart: Victoria Park, det nya lyxlivet.

Den nyliberala revolutionen är, trots retoriken om valfrihet och det nya arbetarpartiet, inte ett tidvatten som lyfter alla båtar. Det är ett tidvatten som lyfter de rika och sänker de fattiga.

Vi behöver en kontrarevolution i dag, en ny politik som kan tygla nyliberalisms bärsärkagång med våra gemensamma institutioner och våra gemensamma egendomar, menar Eric Clark. Vi behöver väcka till liv tanken om rätten till staden, och arbeta tillsammans med att utforma vår stad, vårt land, och vår värld, efter våra hjärtans önskningar. Vi ska inte hysa några falska förhoppningar om att kunna hävda rätten till staden utan konflikter.

- Jag vill avsluta med att citera Torsten Hägerstrand, professor i geografi som påverkade generationer av samhällsplanerare. Han menade att geografins kärna – inte ämnet utan det verkliga livet – i grund och botten är "kampen om makten över händelsers och existensers tillträde till rummet och tiden." Vi måste engagera oss i den kampen. Consensus som vilar på passivitet och rädsla konserverar status quo. Och status quo i dag betyder fortsatt nyliberal revolution.

Frågan "Vad är det för sorts stad vi vill ha?" kan inte skiljas från frågan "Vad för sorts människor vill vi bli?"

Låt oss ställa frågan: "Vilken sorts människa vill vi bli?" Låt oss sedan utöva rätten till staden och utforma vår stad därefter, avslutade Eric Clark.

Nyhetsred.

Fyra viktiga uppgifter

Jan Myrdals förstamajtal i Lund 2010

Mötesdeltagare!

Det första vi bör komma ihåg är att det inte är av en slump vi samlats här i dag. Det finns en historia att hålla i minnet för att kunna handla förnuftigt.

Också 1880-talet var en tid av stora klasstrider. I Förenta staterna utsågs 1 maj 1886 till kampdag för åttatimmarsdagen. I Detroit, Milwaukee och New York var massdemonstrationer. I Chicago gick 40,000 ut i strejk. Den 3 maj sköt polisen ihjäl strejkande arbetare vid Mc Cormick-fabriken. När folk samlades till protest på Haymarket square den 4 maj kastades där en bomb. Troligen som provokation av privatdetektiver hos Pinkertons; strejkbrytarorganisationen. Polisen började då skjuta så urskiljningslöst att inte bara demonstranter utan även åtta av de egna poliskamraterna stupade. Som vanligt blev den

officiella pressens hets därefter både lögnaktig och måttlös. Efter en juridiskt skandalös rättegång skulle fem anarkister hängas. Men man lyckades blott hänga fyra - Spies, Parsons, Fischer och Engel - den femte, Lingg lyckades undkomma bödeln genom att begå självmord med en insmugglad dynamitpatron.

Den 14 juli 1789 stormades Bastiljen i Paris av stadens ”petit peuple”, småfolk, ”byxlösa”: hantverkare och förörternas arbetare. Den symbolhandlingen markerade inledningen till den stora revolutionen i Frankrike. Vid hundraårsdagen, den 14 juli 1889 samlades i Paris delegaterna till den Internationella Arbetarkongressen; den som blev den Andra Internationalen.

Till denna kongress hade American Federation of Labour skrivit för att få solidaritet med den generalstrejk för kravet på åttatimmarsdag den utlyst till den 1 maj 1890. Det enligt Friedrich Engels viktigaste beslutet på Internationella Arbetarkongressens första kongress 1889 blev fastställandet av en internationell mötes- och demonstrationsdag för åtta timmars arbetsdag och i solidaritet med martyrerna från Haymarket nästkommande 1 maj.

Det var inte tillfälligt att martyrerna från Haymarket gick till galgen sjungande ”Marseillaisen” ty de uppgifter de byxlösa ställde sig då åren 1789, 1791 och därefter var lika aktuella hundra år senare som de är nu efter ytterligare ett sekel. Ty vad var det ”de byxlösa” sjungit om i Paris?

- Det mänskliga släktets jämlikhet! Inga fattiga på knä och inga herrar därovanför! Vad behöver en republikan? Järn och bly och bröd. Järn för att arbeta, bly för att försvara sig och bröd för sina bröder.

Den uppgiften - det mänskliga släktets jämlikhet - återstår inte bara i Frankrike och i länder som Indien utan för oss här och nu. Visst förändras världen ständigt. Det är som såge vi den i kalejdoskop. Därför finns mycket att lära hos Marx och Lenin och Mao ty de definierar inte en gång för alla utan ger möjlighet att se det föränderliga, själva skeendet. Visst har vi alltså lärt oss mycket under denna tid. Visst förändras därför också såväl våra organisationsformer som uppgifter allteftersom. Men grundfrågan förblir. Det är klassamhället som måste bort. Att behålla den insikten är själva förutsättningen.

I den pågående ekonomiska krisen skärps klasskampen i Sverige som i andra länder. Samtidigt som den härskande klassen i sin globalisering befinner sig i ett vildsint inbördes krig söker den alltmer pressa och suga ut lönearbetarna. Det är inget att förvånas över. För kapitalet är profiten - som Marx uttryckte det - Moses och alla profeter. Det har som klass ingen annan moral och inga andra ideal än profit vad än dess avlönade ideologer hävdar. Denna inbördes smutsiga kamp inom den härskande klassen har just än en gång ordentligt skakat hela dess världssystem. Också i Sverige tränger därför en för lönearbetarna livsnödvändig klasskamp igenom sedan generationer ingrodda reformistiska illusioner.

Man kan säga att varken pappersarbetarna eller elektrikerna nu i Sverige ställt den medvetna uppgiften att krossa klassamhället. Nej, det är som 1886 i Chicago eller 1890 i Paris. 1 maj är en dag då det ställs såväl dagsaktuella krav som principiellt näraliggande krav -1890 var det 8-timmarsdag. Den uppgiften får aldrig glömmas. Att lämna dagskraven vore att hamna i just det tomma teoretiserande som varit en olycka för revolutionära rörelser. Testuggandet - russinskitandet som Engels uttryckte det - förhindrar arbetet; blir en tjänst åt klassfienden för att uttrycka det lite tydligt.

I dag för den svenska staten krig i Afghanistan. Det reser den tredje stora uppgiften. Man bör

fråga sig varför den härskande klassen och dess statsapparat skickar ut svenska legoknektar i detta krig. Den har ju av omsorg om det egna intresset tidigare ofta hållit sig från deltagande i de krig som stormakter (Tyskland!) fört. Nå den härskande klassen är svagare nu än den var 1870 - 1871, 1914 - 1918 eller 1939 - 1945. Visst vacklade de i Sverige härskande på randen - och lite över - krigsintråde också då men de var självstarka nog att hålla landet utanför. Nu har det vilket vi sedan Qvidings tid kallat överklassen försvagats och därför är Sverige inte ens ett på äldre normalt borgerligt sätt självständigt land utan förvandlas alltmer till blott ett subsidiärt bihang. Dock just denna överklassens vacklande svaghet kan utnyttjas. Den gör uppgiften att föra Sverige ut ur detta krig mer möjlig att genomföra.

Förenta staternas president och Storbritanniens premiärminister och allsköns europeiska politiker - däribland svenska - talar ideal när de talar om sina trupper i Afghanistan. De talar om att de skickat sina soldater dit för att befria kvinnor så som Mussolini talade om att befria slavar när han skickade sina soldater att erövra Abessinien/Etiopien.

Visserligen är det låg klass på våra yrkespolitiker. Men så helt okunniga och obegåvade att de inte vet att de ljuger tror jag inte de är. Svensk trupp krigar på centralasiatisk mark då vår stat beordrats skicka dit trupp när Washington begärt det. Vår härskande klass hoppas på en liten del av rovet om Förenta staterna lyckas med att upprätta sin hegemoni över Centralasien och kan utnyttja dess naturrikedomar och handelsvägar. Riksdag och regering verkställer den befallda politiken. Det ger våra höga officerare den möjlighet som förvägrades dem när det var Hitlers Wehrmacht som lockade; efter alla långa fredsdecennier får de vara med om att kriga. Och om sådana beslutsfattare som vår subsidiära försvarsminister Sven Tolgfors kan sägas att de styrs i sitt handlande av asätarens moral.

Men då detta krig faktiskt är mot det svenska folkets intresse är krigsmotståndet stort. Det är så också i de officiella partierna. Det är viktigt att här upprätta bredast möjliga samarbete. Om vederbörande tror på Gud (och i så fall vilken) eller inte och om hon/han kallar sig socialist eller liberal eller moderat spelar ingen roll om hon/han faktiskt i praktiken verkar mot den svenska krigsinsatsen.

Omvänt kan frågas vad en ”vänsterseger” är värd i höstens val om dess nya regering fortsätter med svensk trupp i det brottsliga kriget? Tänk på Obama! Många trodde att valet av Obama till president i Förenta staterna var en vänsterseger; men det blev som de många döda i Afghanistan fått erfara precis som valet av Lyndon B. Johnson 1964 ett val för ett än blodigare brottsligt krig. Tänker ni fortsätta kriga om ni blir valda? Den frågan bör inför höstens svenska val ställas på de valmöten där väljare får komma till tals.

Men frågan är hur taktisk man bör vara. Att jag inte begär att alla andra krigsmotståndare skall vara överens med mig i min syn på Afghanistans historia (de fyra föregående kolonialistiska och imperialistiska krigen de senaste hundraåttio åren) och på de ekonomiska drivkrafterna bakom Förenta staternas politik i Västasien och Centralasien är en sak. Men om de förklaringarna behöver jag inte tåga.

Fast vad med det jag påpekade i Mumbai häromsistens att jag under detta krig såg på de främmande ockupanterna i Afghanistan som jag under Andra världskriget såg på de frivilliga svenskarna på östfronten? Alltså att endast en död ockupant är en god ockupant. Jag sörjde aldrig över Gösta Hallberg-Cuulas död vid Svirfronten. Han hyllas som hjälte av höga finländska befäl och olika grupper svenska nynazister. Men jag minns att jag var glad när jag läste att han dog. Vore jag representant för en solidaritetsorganisation eller ett parti kanske det vore otaktiskt att säga detta. Men jag är ingen representant och kan därför tala klartext. Den som mot god betalning arbetar som ockupant i Afghanistan saknar moral. Hans/hennes död

under detta arbete är därför inte någon förlust för oss. Tvärtom.

Många menar att det är otaktiskt och skrämmer bort folk att högt säga detta. Jag menar tvärtom; en ordentlig diskussion i frågan skulle kunna få åtminstone några ungdomar att avhålla sig från något så ärelöst - om än välbetalt - som soldnärstjänst.

Till de ungdomar som kan komma i fråga - och deras föräldrar - bör man alltså ställa den moraliska frågan mycket tydligt.

Det finns en fjärde uppgift, en övergripande en. Att ta kamp om tänkandet. Marx påpekade att de härskande tankarna var den härskande klassens tankar. Strindberg skärpte - gentemot Brantings och andra dåtida socialisters ekonomism - detta när han påpekade att överklassen härskar inte bara genom sin makt över tankarna utan genom sin makt över själva tankelagarna.

Många av er här i Lund är akademiker och skolas alltså in i överklassens intellektuella maktapparat. Jag antar att de flesta bland er - om ni går på möten som detta - inser att officiellt fritt forskande vetenskapliga institutioner och inte bara missfoster som Levande Historia blir till kuggghjul i denna styrmekanism. Den väg genom institutionerna som viss sextiotalsvänster talade om har i praktiken bevisat sig ofarbar. Det är med den akademiska karriären som med supen. Först tog sig revolutionären till professuren och sen tog professuren revolutionären.

Att forskningen är överdeterminerad har ni säkert hört. Hur styrd den blir i praktiken kan jag ge två exempel på. Ett från litteraturvetenskapen och ett från medicinen.

Gunnar Ahlström doktorerade här i Lund år 1937 med avhandlingen "Georg Brandes Hovedströmningar". Den var lysande och jag förutsätter att de av er som intresserar er för nordisk litteratur läser den. Tio år senare kom hans "Det moderna genombrottet i Nordens litteratur". Det var som Nationalencyklopedien nu erkänner ett helt "nydanande standardverk". Men det publicerades i kalla krigets inledande år. Gunnar Ahlströms arbete pekade på det samband mellan ekonomi och litteratur som då ansågs marxistiserande. Lika anti-amerikanskt alltså som realism i konsten. Han stängdes från att kunna bli professor. Han förföljdes. (När han skulle dö bad han mig skriva hans nekrolog.) Det hjälper inte att vara en lysande vetenskapsman. När överklassen finner det tjäna sina intressen råder Greshams lag: "Dåligt mynt kan fördriva gott mynt, men gott mynt kan inte fördriva dåligt mynt."

Mitt andra exempel är från medicinen och har tillsynes motsatta ideologiska förtecken. Det misstänkta sambandet mellan rökning och lungcancer belades första gången år 1939 av Franz Hermann Müller. Men han var tysk. Också den vidare forskningen fram till 1945 var tysk och redovisades i tidskrifter som "Zeitschrift für Krebsforschung".

Men kunskapen om sambandet mellan rökning och lungcancer hotade profiten för Förenta staternas tobaksmonopol som satsade otaliga miljoner på att sprida tobaksbruket över världen. Alltså mörklades dessa forskningsresultat som nazi-vetenskap under flera decennier. (Verklig nazi-vetenskap som von Brauns raketteknologi övertogs däremot.) Detta kom att kosta många miljoner liv.

Alltså: Ta kamp om tänkandet men kom ihåg att de härskandes ideologiska vakthundar inte bara skäller utan hugger den som går utanför det tillåtna.

Som ett brev på posten

Föregående vecka presenterade oppositionen huvudpunkterna i sin ekonomiska politik.

Ett av inslagen var en bensinskatt höjning på 49 öre och så var det ökade kostnader för lastbilstransporter.

I den i dag presenterade opinionsundersökningen från Demoskop ser vi resultatet. Alliansen har ökat stöd med cirka fem procent och de röd-gröna har tappat 5 procent. Hade vi haft val idag hade det blivit fortsatt högerstyre. Man kan tillägga att de röd-gröna med undantag för tre månader våren 2009 hela tiden sedan 2006 haft större stöd i Demoskops väljarsympatier jämfört alliansen.

Det är inte alltid roligt att ha rätt när man dessutom är pessimistiskt lagd. Nu är det dock så att valmanskåren inte består av miljoner klonade Gunnar Sandin som har ett uttalat förhållande till det som rullar på räls. Tågen bör på sikt ta en större del av transportererna men de förslag som lagts kring detta ger bara ett fåtal nya röster medan förslagen till ökade kostnader på bilsidan resulterar i betydligt fler förlorade röster. Det kvittar om förslaget till ökad bensinskatt i sig är mycket måttligt då det ändå sätter fart på en debatt vi inte kan vinna. Miljömedvetenheten finns men den får inte kosta väljaren några pengar. Det har inte inträffat något nytt Tjernobyli och vintern har varit kall som den skall vilket lett till höga elpriser. Det är inte läge just nu att öka väljarstödet genom en miljöpolitik finansierad av skatter på vanligt folk.

Jag förstår att miljöparti och vänster genom att få med några hjärtefrågor i de röd-grönas uppgörelse, exempel på detta är bensinskatten och frågan om trupp i Afghanistan, vill visa att det ger resultat att stödja dem. Partierna borde dock i högre grad förklara att de nu avstår från sådant för att i stället lägga all kraft på en politik som optimerar möjligheterna att få bort den regering som avser att förnya kärnkraften och ansluta oss till Nato.

1 maj

Stora förändringar har ägt rum i världen under de senaste decennierna. Jag köper inte längre vänsterns analys och politik vad gäller flera internationella konflikter. Det har då blivit att marschera med socialdemokraterna och så tänkte jag göra även detta år. Nåväl framme på Clemenstorget inhandlade jag en nål med texten ”Jobb och nya möjligheter byt regering”. Många plakat och hygglig stämning tills ... en dam dyker upp för att stolt visa upp en skylt med uppmaningen att svensk trupp skall lämna Afghanistan!

Trots att flertalet socialdemokratiska väljare stöder trupp närvaron och trots att fortsatt utländsk trupp stöds av 70 procent av befolkningen i Afghanistan valde socialdemokraternas Skånedistrikt nyligen att med 183 röster mot 145 anta ett uttalande där de kräver att de svenska trupperna omedelbart dras hem från Afghanistan.

Eftersom jag har en annan uppfattning om innebörden i ordet internationell solidaritet tog jag cykeln och drog mig in i centrum för att se hur det gick för vänsterpartiet. Läste av texterna på vänsterns banderoller, fann att de mycket handlade om inrikes frågor, satte cykeln och gick med.

Ja såväl socialdemokraternas som vänsterns tåg var alldeles för små med tanke på att arbetslösheten är så stor och det dessutom är valår. Hur skall detta tolkas? Tidigare år har internationella frågor mobiliserat vänstern. Nu gäller det att få bort en högerregering med en politik som går hårt åt de mest utsatta. Var fanns de som förlorat mest på den sittande högerregeringen? På något sätt kändes det lite avslaget på hemfärden. Hur fan skall vi rycka upp oss? Är det TV och sociala media som facebook som gör att man inte går ut och visar sina åsikter på gatorna? Är jag helt enkelt omodern när jag envisas med att gå ut ur huset 1maj.

Lars-Anders Jönsson

Greider: Vägvalsvalet, slaget om välfärden

Utlys nyval om Sverigedemokraterna blir vågmästare i höstens val. En allians över blockgränsen skulle bli ödesdiger. Vi står inför det mest ideologiska valet i Sverige sedan 30-talet.

Det sa Dalademokratens chefredaktör Göran Greider inför en fullsatt ABF-lokal i Lund i måndags.

Valet i höst är det viktigaste valet sedan 30-talet, inledde Göran Greider. Det är ett vägval som vi inte gjort på länge. Förra valet, 2006, var vi trötta på politik. Nu är det annorlunda. Valrörelsen är laddad med systemskiftestankar. Precis som på 30-talet när man ville ha ett annat samhälle. Fyra år till med regeringen Reinfeldt kan bli ödesdigert. Och det är ett annat tryck i valrörelsen den här gången. Det är mer fart på folk. När jag reser runt och pratat med folk kommer många frågor om hur det ska bli med a-kassan och annat.

Vi har en treenighet kring makten, påpekade han. Det är den politiska makten, den ekonomiska makten och den mediala makten. Och den är samlad i samma händer. Varje morgon vaknar 600 borgerliga media och ca 25 socialistiska. Och ni i den här regionen vet vad det betyder. I Dalarna har vi fortfarande en tidning som står på benen trots finanskris och allt. Enda skälet till att Dalademokraten inte blir en rikstidning är att vi inte kan kalla oss Sverigedemokraten.

Svarslösa sossar

För att kunna vinna valet måste man förstå varför man förlorade det förra valet, påpekade Greider. Det var två skäl. När moderaterna kom med en helt ny retorik och pratade om det nya arbetarpartiet och välfärdens kärna framstod sossarna som helt svarslösa. De kunde inte slå håll på den retoriken. Och det berodde på att s under åren blivit för lite motståndare. Avståndet var för litet för att folk skulle förstå skillnaden. Socialdemokraterna hade inte ett språk att hantera det som moderaterna sa. Det blev underliga debatter. Som t.ex. när moderaterna sa att de skulle sälja ut statliga företag och Östros svarade att "det ska vi också men inte lika snabbt".

Det andra skälet till valförlusten är att s aldrig lyckades berätta att frågorna om välfärd inte handlar om individuella frågor utan om makt. Och det är fortfarande så. A-kassans storlek rör inte bara den enskilde individen. Den rör hela samhället.

Jag är i botten marxist, sa Greider. Det betyder att maktanalysen är viktig. Maktens centrum ligger hos dem som äger produktionsmedlen. Vi måste beskriva samhället som ett maktlandskap, med ett centrum. Det är vanligt att man betraktar makten som "politikerna". Den synen måste breddas. I själva verket är det ofta inte politikerna som har makten. Greider citerade Rudolf Meidner som sa: "Om vi inte förstår vilka som har makten över kapitalet förstår vi oss inte på politiken."

Kontokortsvarelser

Vad innebär då slaget om välfärden? Sedan alliansen kom till makten är det fokus på tre områden, sa Göran Greider. Det är försämringen av a-kassan, skattesänkningarna och den hårdare synen på sjukskrivna. Alla tre områdena slår hårt och direkt mot den svenska

välfärdsmodellen som byggts sedan 1930-talet.

Försämringen av a-kassan innebär att fackföreningsrörelsen försvagas. Själva kärnan i den svenska modellen är att det finns en stark fackföreningsrörelse. Den borgerliga alliansen säger i sin retorik att de håller fast vid kollektivavtalen men i praktiken slår de alltså undan benen för fackföreningsrörelsen.

Skattesänkningarna leder till lägre inkomster för staten. Men de leder också till lägre legitimitet för systemet. Välfärden blir så dålig att stora delar av medelklassen inte vill betala till den. Man kan jämföra med USA där Obama haft stora bekymmer med oviljan att betala skatt. Riskerna är stora om alliansen får hålla på i fyra år till så kommer allt fler att tänka att vi kan fixa vår välfärd själva. Alliansen gör oss mindre än vad vi är, menar Göran Greider. Vi är politiska varelser och sociala varelser men borgerligheten försöker krympa ner oss till plånboksvarer. Eller man skulle kanske säga kontokortsvarer, tillägger han. Det kan bli så att vi uppfattar gränsen för vårt privata liv som densamma som gränsen för samhället. Det är nästan det värsta som kan hända, säger Göran Greider. Som tur är är skattefrågorna inte det som folk tycker är viktigast. Det stora intresset för skattefrågorna ligger hos medieeliten. T.ex. rut-avdraget, som det har visat sig att många i medieeliten själva utnyttjar. Det är medierna som sätter agendan för vilka frågor som är viktiga, påpekar Greider. Men svenska folket tycker att det är välfärdsfrågorna som är viktiga.

Vad gäller förändringarna i sjukförsäkringen kom de nog som en överraskning för svenska folket. Det blev en chock och den förändring som skakat om folket mest. Många långt upp i tjänstemannaleden har tyckt att det här inte är rimligt. Skälet för förändringarna var att skapa utrymme för skattesänkningar enligt vad Christina Husmark-Persson sa. Förändringarna har lett till att folk har blivit rädda för att bli sjuka.

Tre olika välfärdssystem

Det är mycket som står på spel, påpekar Göran Greider. Det handlar om vilken sorts välfärdssystem vi vill ha. Det finns tre olika välfärdssystem. *Generell välfärd* med progressiva skatter, den Skandinaviska modellen. Den gynnar jämställdhet och hög sysselsättning men den har alltid retat upp borgarna. *Liberal välfärd*, som man har i USA och i viss mån i Storbritannien. Där är välfärden inte generell utan inriktad på att hjälpa de fattigaste. *Kristdemokratisk välfärd* finns i Tyskland och Österrike. Den är konservativ och bygger på hemmafrumodell och välgörenhet.

Det är reala saker att välja mellan. Det är avgörande att hålla fast vid den skandinaviska modellen. Om alliansen håller på i fyra år till blir det en radikalt annan modell.

Rakt ut i ett fritt fall

Göran Greider har skrivit en bok som kom ut i fredags, dagen före första maj. Den heter: *Det måste finnas en väg ut ur det här samhället*. Det är en bra titel i alla fall, sa han blygsamt. Titeln är lånad från en låt av Bob Dylan. Fast jag har gjort om den lite, la han till. Boken utgår från hur det var när jag växte upp på 70-talet. Det var frihet, kvinnorörelse, handikapprörelse, miljörelse och en massa mystiska vänstersektorer. Självt är jag från Vingåker och gick med i vpk:s ungdomsförbund, mest i protest mot Göran Persson, sa han.

Det intressanta med 70-talet är hur ett samhälle kan komma i rullning när många saker började hända. Sen blev jag mäkta förvånad bara några år senare, berättade han. Jag klev rakt ut i ett fritt fall i början av 80-talet. Det var som ett omslag av väderleken. Ett nytt maskineri försökte omskapa oss alla till entreprenörer. Sen dess har det varit ett race mot galopperande ojämlikhet.

Varför blev det så? Vad var det som gjorde att hela samhällsklimatet svängde?

Jo, säger Göran Greider. Industrianställda var lätta att organisera. Det var många på samma arbetsplats. Det är svårare i den nya tjänstesektorn där välfärds- och servicearbetare är uppdelade på små arbetsplatser. En strejk får mindre betydelse. Därmed har det blivit lättare för marknadsliberalerna att driva sin politik när de inte har motståndarna så välorganiserade.

Läs Kommunistiska manifestet

Nu består arbetarklassen mest av kvinnor. Det har man missat i arbetarrörelsen och i hela vänstern. Man har inte hittat formen för att hantera hur den nya arbetarklassen ser ut.

Arbetarklassen behöver en samhällsanalys, menar Greider. Man måste väcka till liv det idépolitiska arvet. Läs Det kommunistiska manifestet, uppmanar han. Köp boken och läs de tio första sidorna, säger han. De är mycket bra. Det är tankar som genomsyrade den tidiga arbetarrörelsen fram till och med 70-talet. Östros och Sahlin har nog inte läst den och skulle bli förvånade av uppmaningen.

Man måste beskriva samhället så att det jämlika samhället och det gröna perspektivet går hand i hand. Inte bara dela upp frågorna mellan sig i en ny regering så att miljöpartiet får de gröna frågorna och s och v var sina avgränsade områden.

Greider hoppas på att återuppliva ett idéarv som gått förlorat. Att de gröna och röda frågorna befruktar varandra.

Alliansen bryr sig enbart om plånboksfrågorna.

Man kan fråga sig hur mycket egennyttan och jagfixering ett samhälle egentligen tål, säger Greider och nämner bostadssektorn och friskolorna som exempel. Vi kommer att få "social houses" som i England när vi inte längre har någon bostadspolitik.

Det borde sättas igång en ideologisk debatt. Greider citerar Gustav Möller som sa att "offentlig verksamhet ska vara så bra att ingen vill välja något annat".

Biter sig i svansen

I frågestunden efteråt kom frågan om sverigedemokraterna upp och hur man bäst hanterat dem. Greider menade att bästa sättet är att det blir en tydlig höger-vänsterprofilering i valrörelsen. Då hindras sd. Om de blir vågmästare bör man utlysa nyval, säger han. Någon i publiken undrar om man inte då bör bilda regering över blockgränsen. Greider svarar att det är livsfarligt på lång sikt att skipa höger-vänsterperspektivet. Då biter man sig i svansen. Nyval är ovanligt för Sverige men det är en möjlighet.

En annan fråga handlar om makten över orden. Greider pratar om en bok han gett ut tidigare som heter "Liten ordbok för underklassen". Där skriver han om skattetryck som borde betyda tryck i skatterna. Om behovet av lönespridning som är löner som ska spridas bland alla och globalisering som är detsamma som världskapitalism.

Kajsa Theander

Liten hjälpredda inför skoldebatter

När en halv timme av ettornas politiska debatt återstod, smög jag mig in i aulan på Spyken. Luften var kvav och luktade illa. Det var varmt. De sextonåriga eleverna var sömniga och mosiga efter att ha suttit och lyssnat i en timme och en kvart. En högtalarförstärkt röst ekade i aulan. Det var Sverigedemokraternas Erik Almkvist. Han var inte populär. Uppe på podiet satt sju politiker. Jag kände så småningom igen två till: socialdemokraternas unge energiske skolpolitiker Mats och vänsterpartiets Daniel Stolt.

Debatten var förödande tråkig. Politikerna trasslade in sig i tekniska resonemang kring las och avdrag och bidrag. De tvistade om beskrivningen av regler och siffror. Någon av dem frågade faktiskt eleverna om de förstod vad han sa. Ett skallande nej blev svaret. Högtalaren skrällde. En allt stridare ström av elever började smyga sig ut. August, moderatören från elevrådet, tillrättavisade dem: "Visa respekt! Det handlar om er framtid!" De hejdade sig

surmulet.

Sydsvenskan var där och fotograferade. Demokratisk vänsters stol var tom. Där skulle jag ha suttit. Jag hade med kort varsel kallats till en radiointervju om Dawit Isaak klockan kvart över åtta.

Så tog debatten äntligen slut. Jag öppnade några fönster.

Klockan 1030 började nästa omgång, nu med tvåorna, ett år äldre. Den varade till 12.15. Jag var på plats bland politikerna, men kände mig obekvämt. Det var som att stiga in i en etablerad, dåligt fungerande institution. Debatten var dock klart bättre än tidigare. Fönstren förblev öppna och luften var frisk. Men alla blev allt hungrigare, ingen hade ätit sedan före åtta och några hade inte ens ätit då, misstänker jag.

Debattomgången med treorna 1315 till 1500 sprudlade av engagemang och gott humör. Många elevinlägg, många skratt och många applåder. Erik Almkvists (SD) inflytande minskade markant. Alla fick blombuketter. Efteråt visade många elever att de uppskattat debatten.

Varför fungerade debatterna så olika?

Synpunkter till Elevrådet på Spyken

Ni genomförde ett svårt arrangemang som bara blev bättre och bättre ju längre dagen led. Att styra flera hundra elever och 8 politiker från tidig morgon till sen eftermiddag är krävande. Funktionärerna arbetade oförtrutet hela dagen.

Men:

- En timme och tre kvart är lång tid. Aktivera eleverna. Förbered frågor.
- Ha koll på luft och värme i lokalen.
- Klockan 8 är folk sömniga, 10 till tolv blir de hungriga, 13 till 15 är de mätta och pigga.
- Fler mikar. Kolla ljudvolymen.
- Den viktiga debattordningen. Åtta politiker satt i rad på scenen med Sverigedemokraten längst till höger och Vänsterpartisten längst till vänster. Sverigedemokraten inledde i stort sett varje gång ett nytt ämne togs upp. Det präglade debatten. Börja varannan gång från vänster och varannan gång från höger! Är det nödvändigt att placera politikerna enligt en höger-vänster-skala?
- Det är ingen slump att den sista debatten blev bäst. De blivande studenterna är kunnigare, har längre perspektiv och inser den offentliga sektorns betydelse för tillgången till bostäder, vård, skolor och villkoren i universitet och högskolor osv. Deras värld är en annan än ettornas. Nu fick inte ettorna den fina debatt de förtjänade.
- Fundera över andra former för debatter. Tema-debatter. Utfrågningar. Andra grupperingar. Bjud in rikspolitiker att debattera speciella frågor.

Synpunkter till partierna

- De borgerliga partiernas stora misstag var att skicka funktionärer från ungdomsförbunden i Malmö. Skicka lokala politiker! Skoldebatter handlar dels om den egna skolan och lokal politik, dels om globala och ideologiska frågor, men **inte** om trassliga byråkratiska åtgärder.
- Skicka kända politiker. Det är långtifrån säkert att en 25-årig karriärsugen sekreterare från ett ungdomsförbund gör sig bättre förstådd, när han talar till en opolitisk 17-åring, än en 50-åring som Mats Olsson (V). En klar orsak till att debatten lyfte under det sista passet var att duktiga retoriker som Anders Almgren (S) och Rolf Englesson (MP) trädde in.
- Låt olika personer företräda partiet när skolan genomför debatter årskursvis som nu på Spyken. De borgerliga partiernas företrädare satt i allmänhet hela dagen. De måste ha blivit helt utmattade. Miljöpartiet hade olika representanter i de tre debatterna. De föreföll väl valda, en ung pojke till ettorna, en insiktsfull miljöforskare till tvåorna och så Rolf till slut. Bäst för alla parter.

Gunnar Stensson

Klostergårdens idrottsplats: På väg mot seger

Efter kommunstyrelsemötet i torsdags kan vi börja tro på att förnuftet ska segra. Fotbollens matcharena ska ligga kvar i befintligt eller nära befintligt läge i grytan på Klostergården. Arne Paulssons exploatering av området ska anpassas till idrottens villkor. Korpfbollesplanerna längs med järnvägen blir kvar. De boende längs med Västanväg, som inför mötet samlat in 670 namnunderskrifter, slipper få arenan inpå husknuten.

De borgerliga och socialdemokraterna har alltså efter flera års underdånighet gentemot Arne Paulsson och hans fastighetsbolag insett att här var man på väg att gå ett steg för långt.

Avgörande för omsvängningen har nog varit tre faktorer:

(1) LBK:s motstånd mot ett försämrat läge för arenan.

(2) Den moraliska kollaps det hade inneburit att flytta arenans ljud och ljuspåverkan till ett ännu sämre läge, något som nu i slutskedet även synliggjordes och ställdes på sin spets med de boendes namnsamling.

(3) Det envisa motståndet från framförallt vänsterpartiet, men också ofta med gott understöd av miljöpartiet. Det har därigenom hela tiden funnits en aktiv kraft som tagit plats i debatten och utmanat kryperiet för fastighetskapitalet.

Kommunstyrelsen beslutade alltså nu enigt (!) att avslå exploateringsavtalet med Paulssons fastighetsbolag och att avbryta tidigare uppdrag att placera matcharenan i något av lägena längs med järnvägen. I stället gavs nya uppdrag att jobba med placeringen i grytan. Detaljplanen för Paulssons hus måste dock gå fram till kommunfullmäktigemötet i slutet av maj, men kommunstyrelsens förslag är att den då skickas tillbaka för omarbetning.

Sent ska syndarna vakna. Men som väl är i detta fall - inte för sent!

Ett återstående problem är dock vilken typ av bostäder som ska byggas på Klostergårdens idrottsplats. Som vänsterpartiet tidigare påpekat äger kommunen marken och har möjlighet att ställa krav på blandade upplåtelseformer - både hyresrätter och bostadsrätter - samt att en del ska gå till sociala behov. Paulsson planerar för 100 procent bostadsrätter. Kommunen har inte ställt krav på att en enda av de drygt 400 lägenheterna ska gå till hemlösa. Vi får nog tillfälle att återkomma till detta.

Mats Olsson, vänsterpartiet

Anna Politkovskaja om exploateringen i Sankt Lars

”Två pensionärer stod i parken och hötte ilsket med käpparna mot en öronbedövande schaktmaskin och skrek så högt de förmådde:

- Försvinn härifrån! Hur länge ska det här pågå?

Bakom de åldriga trädstammarna dök det upp buttra väktare och ställde sig runt om demonstranterna som för att säga. ”Gå nu snällt härifrån annars börjar vi skjuta.”

Och Nikolaj Lavrentievitj Abramov, pensionerad veterinär, numera också byäldste och mannen bakom hela aktionen, slår ut med armarna:

- De vill köra iväg oss från våra egna marker... Det enda vi kan göra är att försvara dem på liv och död.

Platsen för stridshandlingarna är utkanten av Sankt Lars i Lunds kommun.

När pensionärerna lugnat sig en smula skakar de sorgset på huvudet:

-Jaha ja, här har man på gamla dagar gjort gemensam sak med De gröna. Och vad skulle vi annars göra. Det är bara vi som kan försvara vår park mot de asen. Ingen annan gör det.

”Asen” är ”de nya ryssarna” som lejt obarmhärtiga och barbariska arbetare för att bygga nya

hus i den gamla S:t Lars-parken som legat där i 140 år.

Utan att närmare bry sig om ”de gröna” aktivisterna fortsätter maskinerna att köra omkring och traktorerna att vråla inne bland de värdefulla åldriga träden. Snart har de huggit upp ett stråk genom skogen. Det ska bli den ”centrala avenyn” i det blivande villasamhället. Redan har man fällt mer än etthundratrettio kubikmeter särskilt värdefull skog. Överallt ser man bokar och kastanjetråd med röda prickar – träd som skall ”slaktas”. Maskinerna förstör skamlöst miljön, vräker upp djupa lerskikt och begraver skoningslöst ett ekologiskt marksystem som det har tagit årtionden att skapa...

De gröna i Sankt Lars lämnade in stämningsansökningar till domstolen i Narofominsk för att få Riksbyggen att besinna sig eller i varje fall få stopp för byggnadsarbetena innan domaren Golubjova granskade ärendet.

Men som vi sett är det oligarkerna som härskar i Ryssland numera. Det enda språk man förstår är prasslet av sedlar. Domaren hade inte en tanke på att stoppa byggnadsarbetarna i Sankt Lars, och när de satte i gång underlät hon avsiktligt att kalla berörda parter till sammanträde.

På det hela taget har vi utmärkta lagar i Ryssland. Det är bara det att ingen följer dem.”
Anna Politkovskaja.

Ur ”Putins Ryssland”, Ordfront förlag, 2005, s. 218 ff

Den 7 oktober 2006 sköt en av de ”nya ryssarna” Anna Politkovskaja till döds i hissen till hennes lägenhet.

Gunnar Stensson

Historisk brytningstid

”Världen genomlever idag inte bara en historisk ekonomisk kris, den står också inför den mest dramatiska uppvärmningen på tre miljoner år. Det må låta bombastiskt eller alarmistiskt: men den stora omdaning som förestår liknar i sitt djup och sin bredd sådana historiska brytningstider som övergångarna till jordbrukssamhället och industrisamhället...

Vid horisonten för den stora omdaning står ett postkarbont samhälle med radikalt förändrade sociala, politiska och kulturella parametrar

Ett samhälle som vill förstå och bemästra krisen kan inte längre förlita sig på ingenjörskonst, entreprenörsanda och sysselsättningspolitik (som alla ändå behövs) utan måste – detta är det centrala temat för vår bok – självt bli politiskt, ett medborgarsamhälle i stark mening, vars medlemmar ser sig som ansvariga delar av ett samhälle som inte kan överleva utan deras aktiva bidrag.”

De som skriver detta är Claus Leggewie, som förestår Kulturwissenschaftliches Institut i Essen, och Harald Welzer från Center for Interdisciplinary Memory Research vid samma institut.

Deras bok ”Slutet på världen så som vi känner den” har just utkommit på Daedalus förlag i översättning av Jim Jakobsson.

Gunnar Stensson

Mors lilla Mowgli (apropå vargutrotarna)

Mors lilla Mowgli i skogen gick
Rosor på kinden och solsken i blick
Läpparna små utav bär äro blå
Bara jag slapp att så ensam här gå

Gläfseli gläfs, vem skuttar där
Buskarna knakar, en hund visst det är
Lurvig är pälsen men Mowgli blir glad.
Å en kamrat, det var bra, se god dag.

Klappar så vargen med händer små
Räcker fram korgen: Se här, smaka på.
Gråben han slukar visst allt vad där är
Hör du, jag tror att du tycker om bär

Mor fick nu se dem, gav till ett skri
Vargen sprang bort, nu är leken förbi
Mor varför skrämde du undan min vän?
Mor lilla, bed honom komma igen.

Sverige ut ur Afghanistan!

Offentligt möte tis 11 maj 18:00 på Ungdomens Hus, N Skolgatan 10.

Teddy-John Frank, tidigare internationell sekreterare i Kommunistiska Partiet, redogör för bakgrunden till konflikten och sätter den svenska truppen i sitt rätta sammanhang.

Arr: Kommunistiska Partiet

Vägen ut ur Afghanistan

Allan Widman (Folkpartiet) vs. Gert Gelotte (Göteborgs-Posten)
debatterar **måndag den 24 maj kl 19.**

IOGT-huset, Bantorget 5 (Stora salen), Lund.

Allan Widman är riksdagsledamot för Folkpartiet, vill sända fler soldater.
Gert Gelotte är ledarskribent på Göteborgs-Posten, vill ta hem soldaterna. Sture Näslund är författare och journalist, moderator.

Arrangörer: Afghanistansolidaritet i Skåne ABF Burlöv-Lundabygden

Pierre Schori samtalar med Björn Kumm

Måndag 31 maj kl. 19.

Lilla salongen, Inkonst, Bergsgatan 29 I Malmö

*Arrangörer: Afghanistansolidaritet i Skåne, Efter Arbetet, ABF Malmö, Glokala
Folkhögskolan*

Kulturtips

Familjen (Live)

På Babel 7 maj kl. 20. [Läs mer](#)

Här och Nu

på Bryggeriteatern, 29 april-29 maj, Sverigepremiär! Fre 07 maj kl. 19. [Läs mer](#)

I BAD MED MATTHIAS & HANS VÄNNER

En galen show med många märkliga "gäster" i badet. Sång, Performance, Skräck, Val 2010, Mumintroll, Allsång, Badskum, Bar, Fläsk och mycket annat. Fre 07 maj kl. 21.30. [Läs mer](#)

Sömlösa Sparvar

Tretton figurer hittar en övergiven industrilokal och flyttar i hemlighet in. Där börjar magin. Cirkus, musik och specialeffekter utom denna värld gör att staden runt om börjar undra.. vad är det egentligen som händer på Karavan? Premiär 30 april. Fre 07 maj kl. 20. [Läs mer](#)

Tantsnusk

Arena Baubo bjuder på en festival om njutning, smärta och makt, där lågt ställs mot högt och vävs samman med deras egna perspektiv. På Inkonst 6, 7 och 8 maj. Fre 7 maj kl. 19. [Läs mer](#)

Lång Dags Färd mot Natt

På Bryggeriteatern 17 mars - 31 mars. Extraförställning 8 maj. Lör 8 maj kl. 16. [Läs mer](#)

Armida av Rossini - Repris från the Met

9 maj kl. 13, repris från The Met på Kino i Lund [Läs mer](#)

PARADIS

Längtar du efter sol och värme? Längtar du bort? Unna dig en stund i paradiset, Urpremiär den 23 april på Bastionen. Sön 9 maj kl. 19. [Läs mer](#)

Matkaravan med Hanna och Linda

Smaka på våra nya matkulturer. Guidade turer runt Möllevångstorget. Tis 11 maj kl.16.

Edda Magnason, Support Adam & Alma (Live)

på Babel 13 maj kl. 20. [Läs mer](#)

Bassekou Kouyaté & N'goni Ba

På Babel fre 14 maj kl. 20. [Läs mer](#)

Dan Hylander med Janne Bark Band

Extraföreställning 14 maj kl. 19.30. [Läs mer](#)

Malmö By Foot

Malmö's spännande historia från medeltiden till modern tid. Ons 19 maj kl. 17.15.

Wildbirds & Peacedrums with Voices

På Babel 19 maj kl. 19. [Läs mer](#)

Stanza 20/5

Stanza avslutar våren med aktuella Leif Holmstrand och Monica Wilderoth samt Per Hagman, som med pinfärsk. Vänner för livet gör sin första uppläsning i Sverige på många år. Tor 20 maj kl. 20. [Läs mer](#)